

ÚJABB ADATOK A BADEN-PÉCELI KULTÚRA KELTEZÉSÉHEZ

Horváth Tünde- S. Svingor Éva - Molnár Mihály

1. melléklet: A mintavételre kijelölt objektumok rövid jellemzése:

- 203. gödör, 33-34/4 szelvény: a többrétegű szakrális gödörben -50 cm mélyen egy kutya csontváza, a gödör alján pedig egy 1,5 éves gyermek (66. temetkezés), egy 3,5-4 éves szarvasmarha bika, és egy juh csontváza, valamint 9 további juh csontváz-részei, 1-2 hónapos sertés vázrésze feküdt. A gödör leletanyagát a IIA átmeneti fázisba soroltuk. Jellegtelen alj-aldaltörredékeken kívül egy kiegészíthető kiskorsó került elő a gödörből. **1. kép**

- 426. gödör, 56/28 szelvény: a többrétegű szakrális gödör 1. szintjén egy 6-8 hónapos tehén csontváza, a 2. szinten egy 52-58 éves nő bedobott csontváza (19. temetkezés), a 3. szinten egy újabb bedobott emberi csontváz (23. temetkezés), a 4. szinten egy 18-20 hónapos kecskebak, egy 2-2,5 éves szarvasmarha-bika, 3 idős és 3 fiatal juh csontváza feküdt, az 5. legalsó szinten pedig egy 33-39 éves férfi zsugorított csontváza (67. temetkezés), hátán 3-4 éves gyermek csontvázával (89. temetkezés). A gödör leletanyagát merice töredéke miatt a badeni kultúra IIB-III. fázisába soroltuk. **2. kép**

- 1036. gödör, 50/11 szelvény: a szakrális gödörben 9 juh csontváza illetve vázrészlete került elő a badeni kultúra III. fázisába sorolható kerámia-töredékekkel, köeszközökkel. A gödör nyugati oldalához csatlakozva egyszer átégett sekély, hamus betöltésű, és vörösre égett gödrök kerültek elő, amelyeket az égőáldozat során használtak. Elsőként tártunk fel egy szakrális gödröt a hozzá tartozó térrel együtt, ahol az állatok lemészárlását és az áldozathoz való előkészítésüket végezték. **3. kép**

- 1072-1096. gödrök, 50/12-13 szelvények: a négyszögletesedő 1096. gödröt belevágták a 1072. amorf gödörbe. A 1096. gödör tetején feküdt az emberi arcot formázó agyagból készült maszk fél töredéke. A gödrökből 13 kg kerámia-lelet került elő, amelyeket a badeni III. fázisra datáltunk. **4. kép**

- 1099. gödör - 1. kút, 49/10 szelvény: a 925. badeni kultúrréteg eltávolítása után az amorf gödör tetején állati koponyák és vázrészek kerültek elő. Ezek felszedése után a gödör szűkülni és erősen mélyülni kezdett. 4 méteres mélység után emberi csontvázak kerültek elő, amelyek a helyszűke miatt egymásba voltak gabalyodva (69, 70, 72, 75, 81, 82, 83, 84, 86, 87. temetkezések). A csontvázak három rétegre különültek el: legfelül a 69, 70, 72 egyedek, majd a 75. a 81-el, és végül a kút alján, a talajvíz alatt a 82, 83, 84, 86, 87. csontvázak. A kút alján, a 83. temetkezés mellett a Balaton-Lasinja kultúra ép kiskorsója feküdt. Feltételezésünk szerint a kút aknáját a Balaton-Lasinja kultúra idején ásták ki, és használták rendeltetés-szerűen. Később azonban (a 70. temetkezésből vett radiokarbon-minta szerint) a bolerázi fázisban a kútaknát arra használták, hogy emberi tetemetek dobáljanak bele (összesen 10 egyed). **5. kép**

- 1489. gödör, 48/13 - 49/14 szelvények: 35, 36, 37, 38. és 39. számú emberi temetkezések. A 23-27 éves férfi (37. temetkezés) gerinccsigolyái között egy radiolaritból készült háromszögletű nyílhegy került elő mosás során. Ez utalt a férfi erőszakos halálára. A gödör leletanyagát a IIB fázisba soroltuk. **6. kép**

- 1612. gödör, 43/12-13 szelvények: a többrétegű szakrális gödör felső rétegeiben, az 1-4 szinteken összesen 8 kutyához tartozó csontváz illetve vázrész került elő. Az 5. szinten egy 6-7 éves gyermek bedobott csontváza, a 6., legalsó szinten 6-8 hónapos és egy adultus szarvasmarha csontváza, gímzarvas koponyája, östulok végtagjai, és 34 juh csontváza illetve vázrésze feküdt. A gödör leletanyagát a badeni kultúra III. fázisába soroltuk, jellemző leletei: talpas kehely, függeszhető alagútfüles korsó, amfóra, kihajló peremű bikónikus tál. **7. kép**

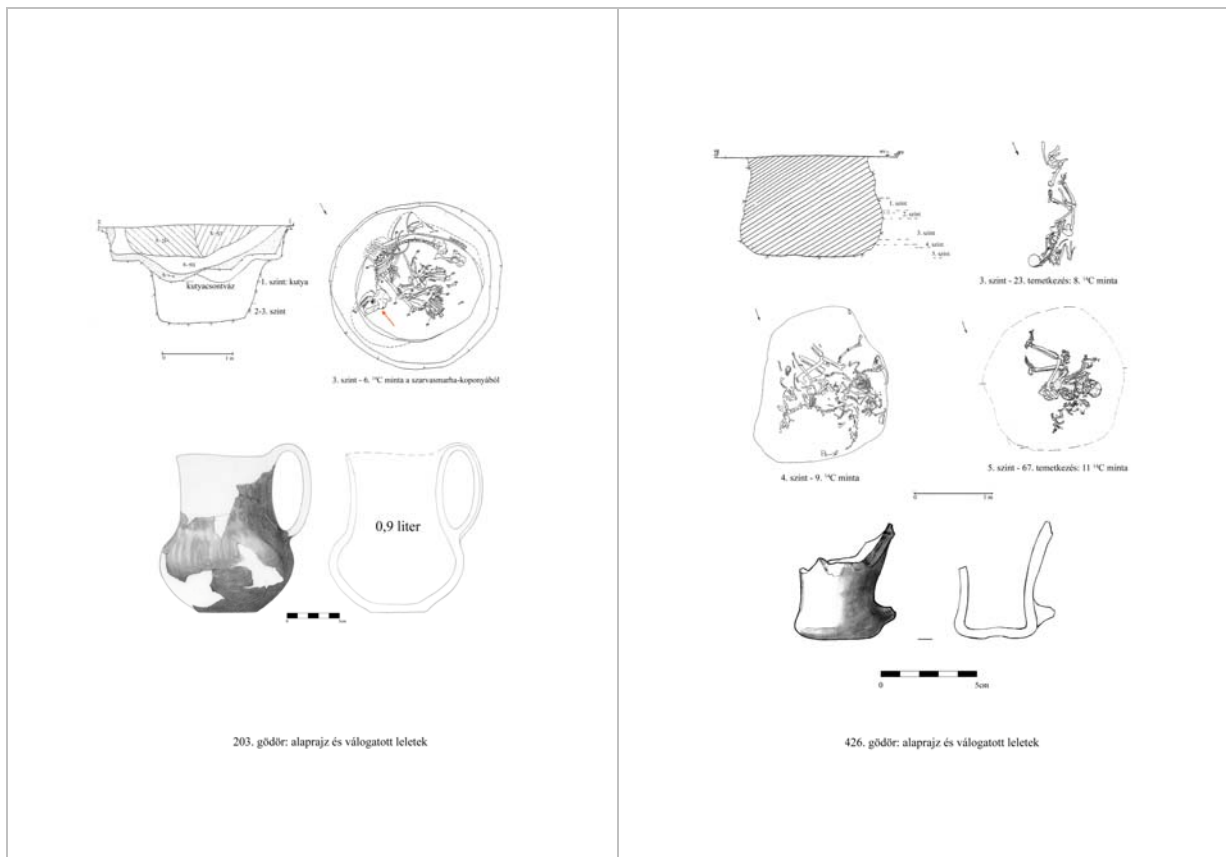
- 2019. gödör, 56/35 szelvény: a zsugorított helyzetű, 17-19 éves nő (50. temetkezés) mellett egy kova-pattinték és egy Furchenstich-jellegű kerámiatöredék volt. Az emberi csontból mért radiokarbon-dátum azonban a csontvázat a bolerázi fázisba keltezi. **8. kép**

- 2060. gödör, 54-55/34 szelvények: a hétköznapi, szemetes gödör leletanyaga az IC-III. fázisig sorolható, elképzelhető, hogy a gödör hosszú időn keresztül használatban volt. Leletanyagából egy cölöplábakon álló, ún. Pfahlbau-típusú épületet modellező kis szobrocskát emelünk ki, amelynek nagy valószínűséggel szakrális jelentőséget tulajdonítottak. **9. kép**

- 2327-2346. gödrök, 48/25-26 szelvények: a 2346. gödröt belevágták a 2327. gödörbe. A kettős gödör kerámia-leletanyaga 41 kg volt, további állatcsont és köeszköz-leletekkel. Nagy mennyiségű kiegészíthető edény, emberi lábacskákat formázó plasztikák, egy nyírfakéreg-kátrány kenésére használt kavicseszköz, csonteszközök és őrlőlapok alkották a gödör leleteit, amelyeket az IB-IC fázisra datáltunk. **10. kép**

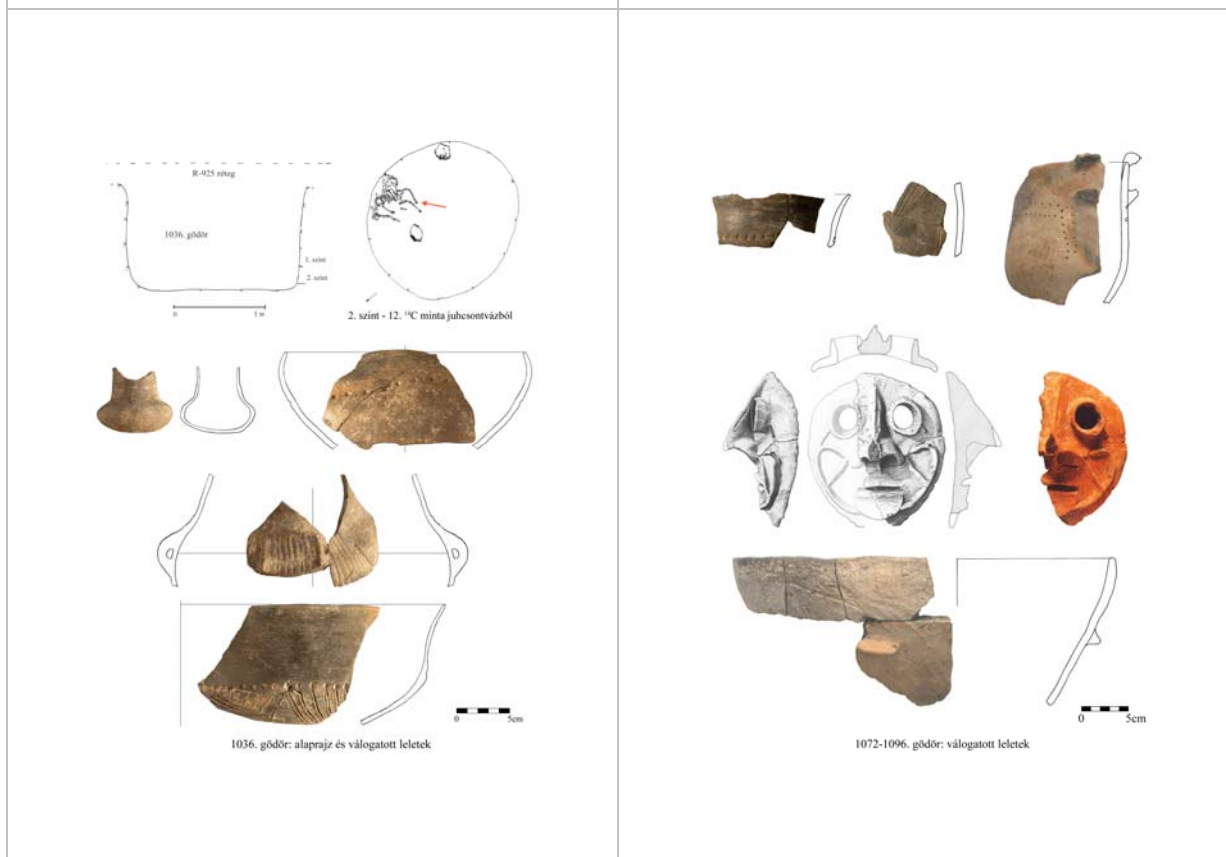
Horváth et al. 2006/3 1. melléklet

- 2581. gödör, 46/26 szelvény: egy gúla alakú, piros festékes, beszurkálásokkal díszített pecsétlő, szintén piros festéknyomokat őrző hurkafül töredéke, valamint egy nagyméretű tárolóedény darabjai kerültek elő az IB-IC fázisba tartozó gödör betöltéséből. **11. kép**
- 2596. gödör, 46/26-27 szelvények: a gödör leletei közül egy női idol karcolásokkal díszített csípő-töredéke, valamint egy kiegészíthető tál érdemes kiemelésre. A tál további töredékei a 2442 gödörből kerültek elő. A 2596. gödör leletanyagát tipológiailag az IC/IIA fázisokba soroltuk. **12. kép**
- 2614. gödör, 46/28 - 47/29 szelvények: a gödör 1. szintjén egy adultus-maturus korú nő égett csontváza (74. temetkezés), alatta fiatal szarvasmarha, juhok, és 18-20 hónapos sertés csontváz-részei kerültek elő. Leletanyaga alapján az IB-IC fázisokba soroltuk. **13. kép**
- 2635. gödör, 44/26 - 45/27 szelvények: az 54-70 év közötti nőt zsugorítva helyezték a gödörbe (79. temetkezés), válla és feje alatt adultus östulok koponyája és szarvcsapja került elő. Más melléklete nem volt. **14. kép**
- 2689. gödör, 44/29 szelvény: a gödörből 13 kg kerámia-lelet került elő, köztük egy gynekomorf edény töredék, valamint egy nagyméretű, kiegészíthető amfóra, amelyben piros, csiszolt oldalú festékrög, és halpikkelyek voltak. A gödör leletanyagát a IIA fázisra kelteztük. **15. kép**

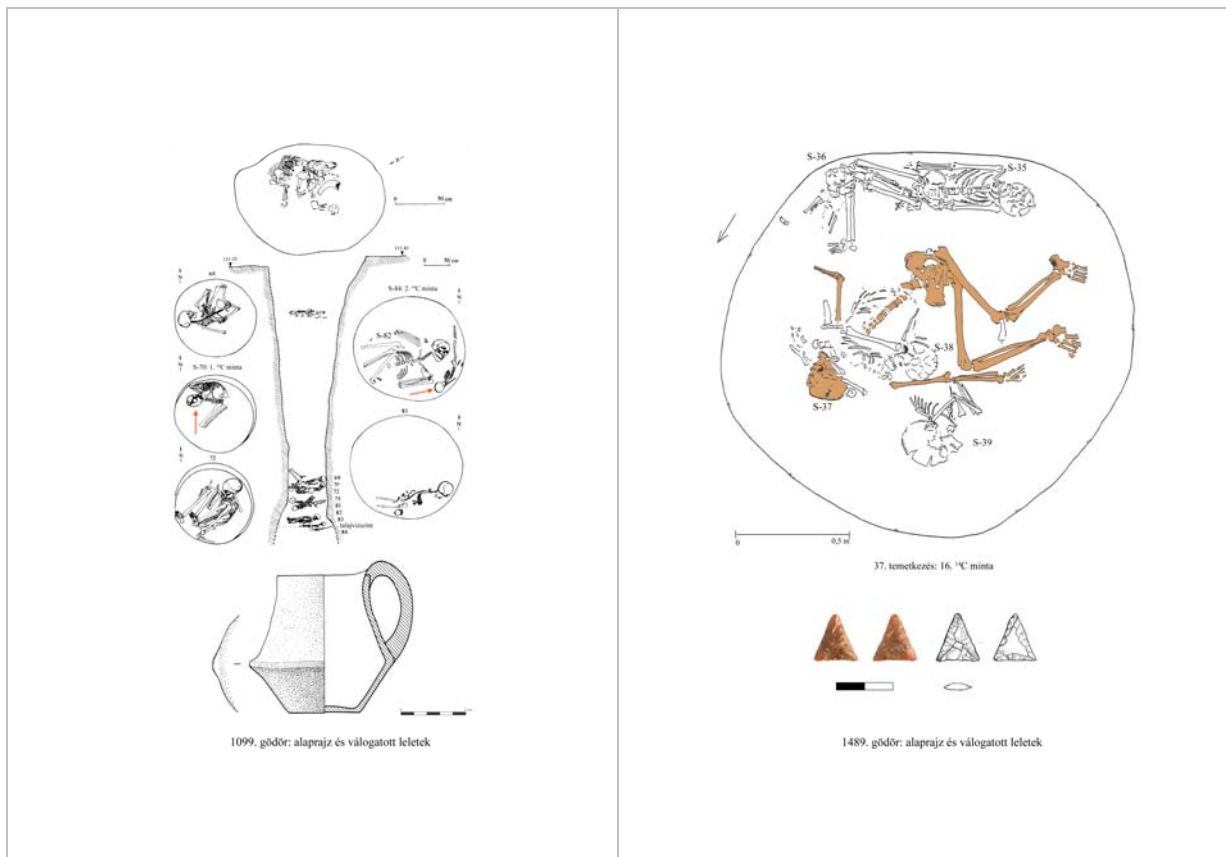
1. kép: 203. többrétegű szakrális gödör alaprajza és válogatott leletei.

2. kép: 426. többrétegű szakrális gödör alaprajza.

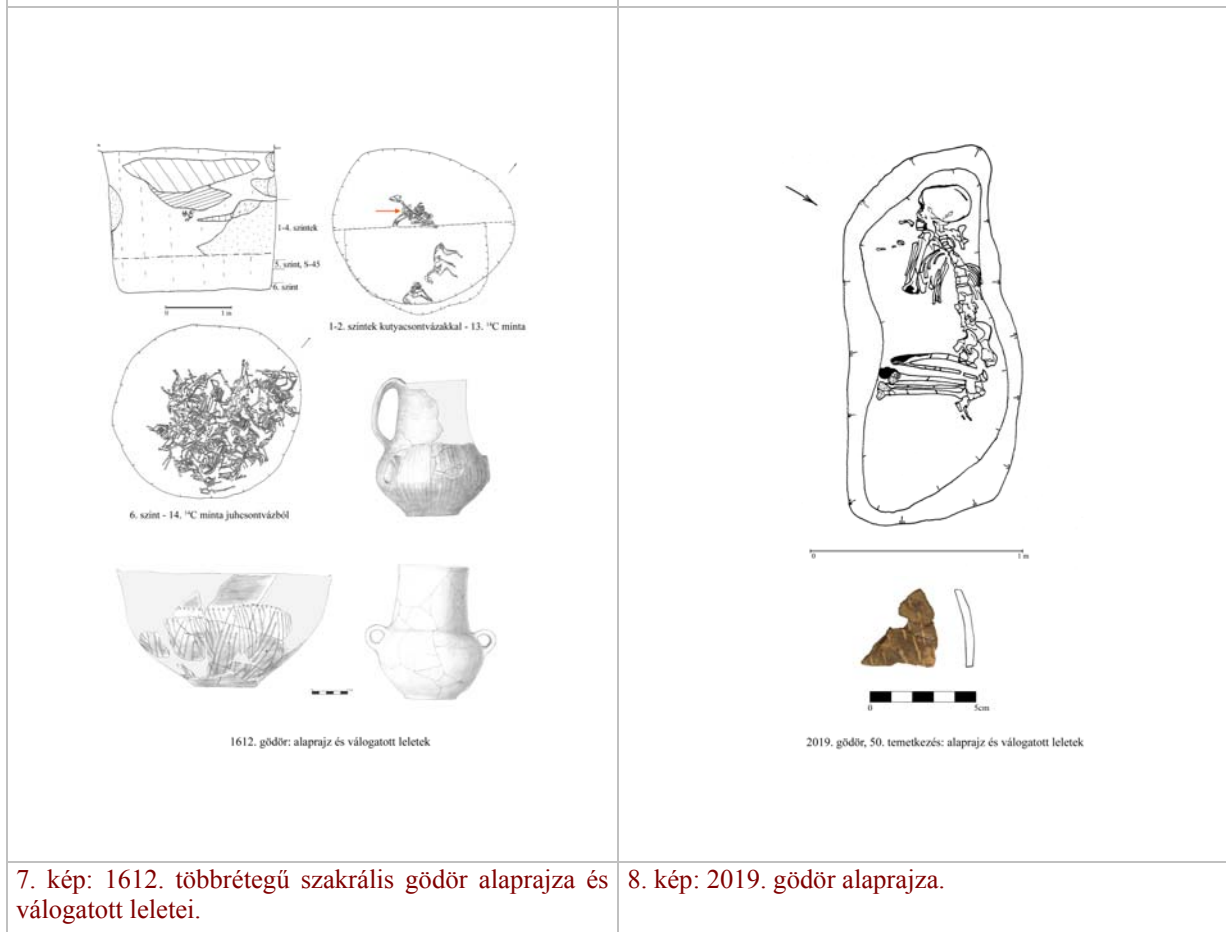
3. kép: 1036. szakrális gödör és válogatott leletei.

4. kép: 1072-1096. gödrök válogatott leletei.

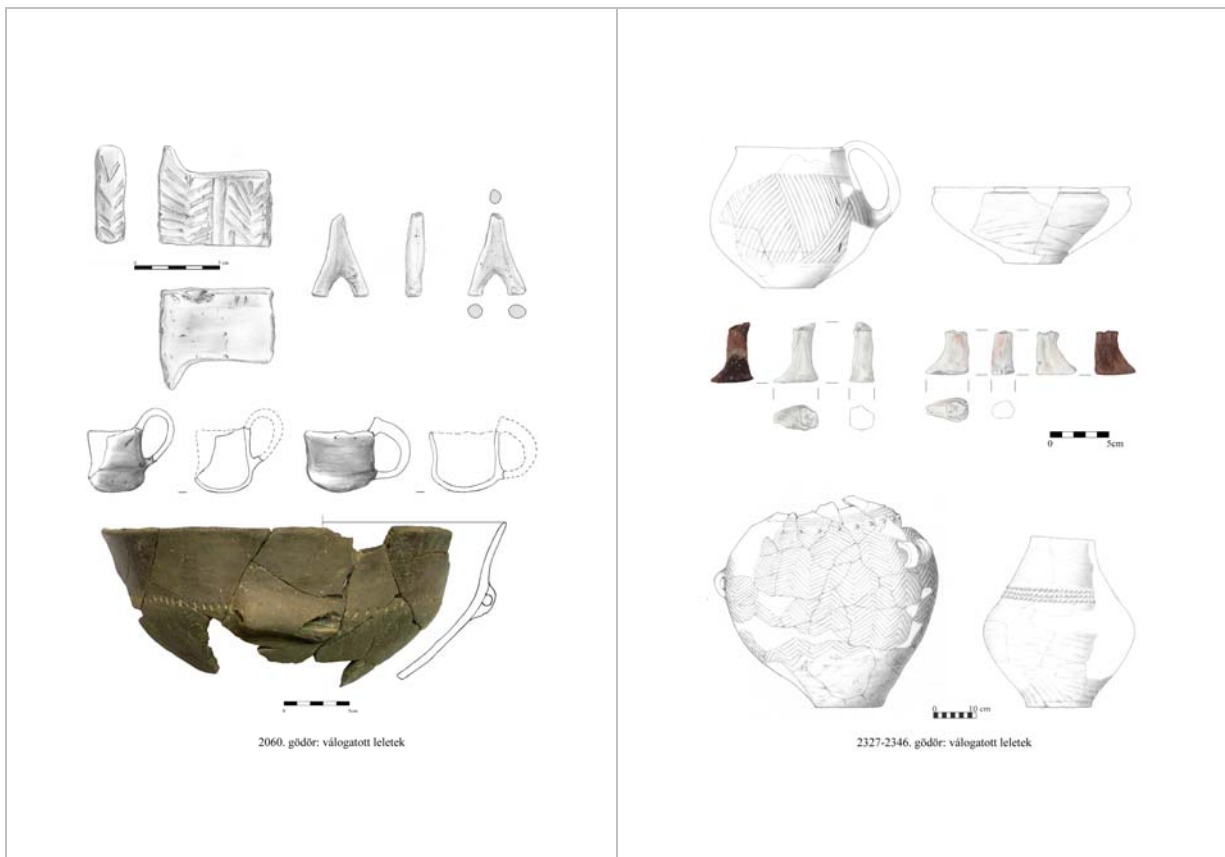
5. kép: 1099. gödör - 1. kút alaprajza.

6. kép: 1489. szakrális gödör alaprajza és válogatott leletei.

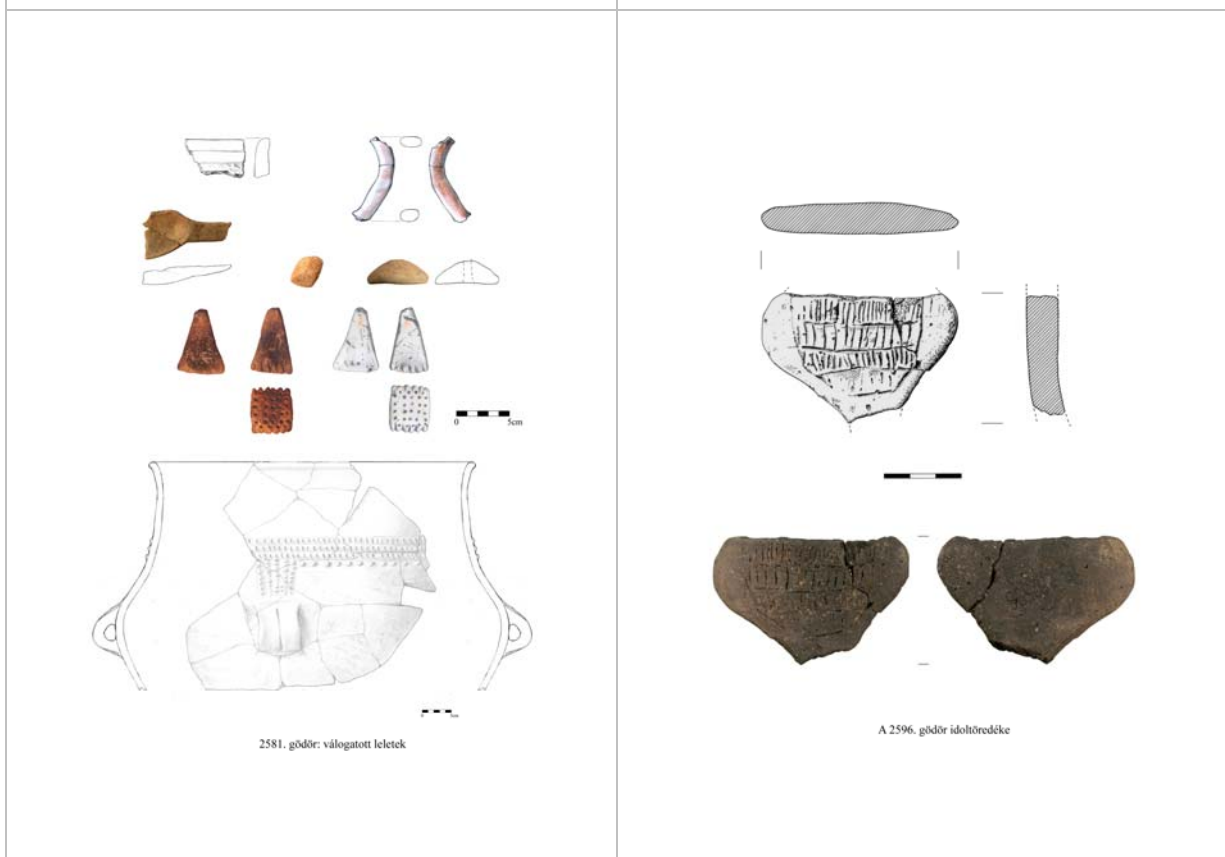
7. kép: 1612. többretegű szakrális gödör alaprajza és válogatott leletei.

8. kép: 2019. gödör alaprajza.

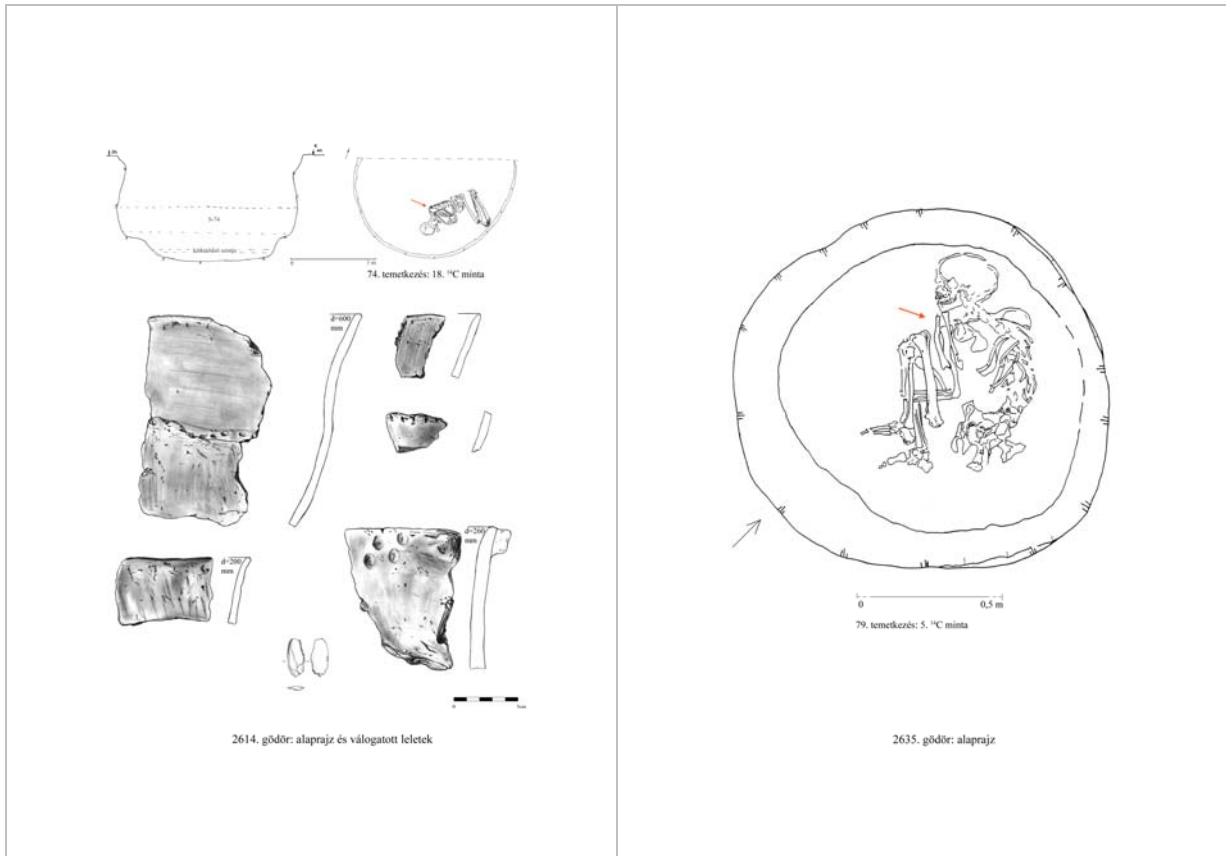
9. kép: 2060. gödör válogatott leletei.

10. kép: 2327-2346. gödrök válogatott leletei.

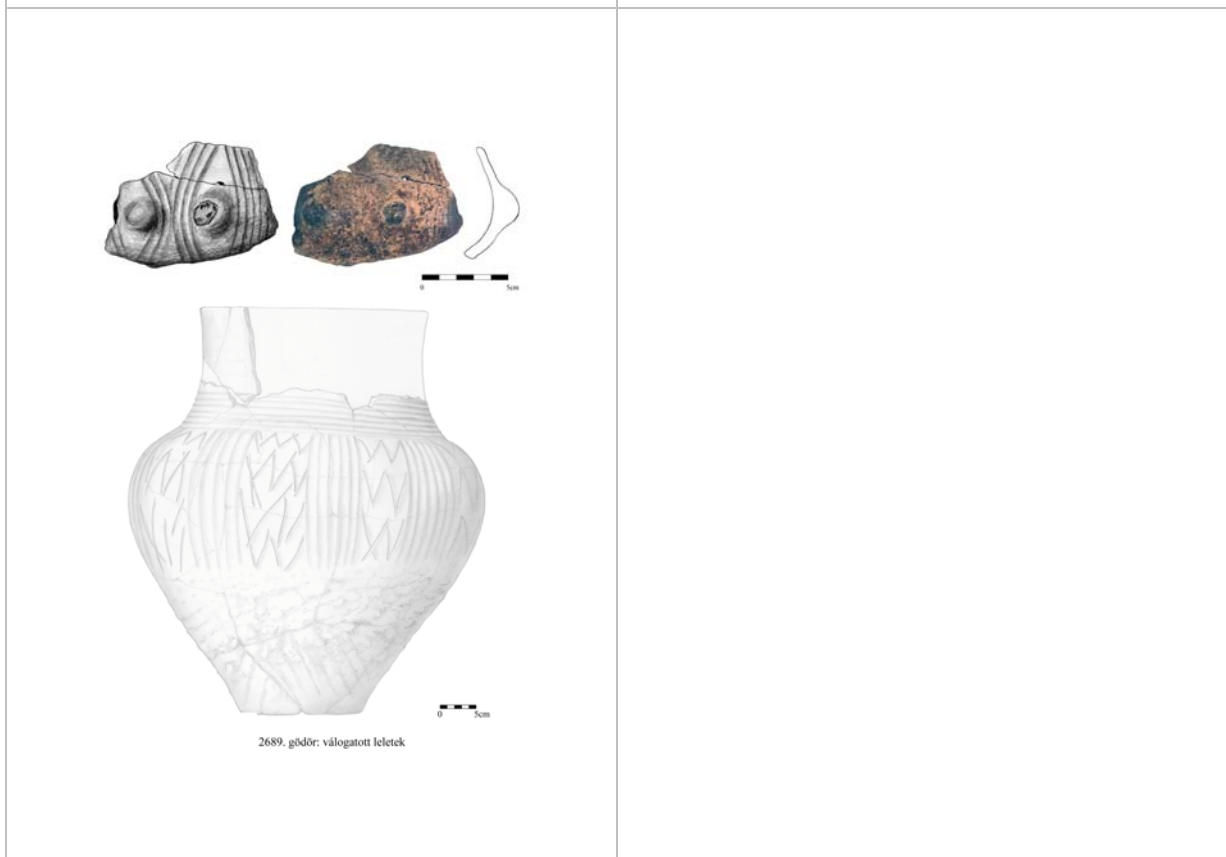
11. kép: 2581. gödör válogatott leletei.

12. kép: 2596. gödör válogatott leletei.

13. kép: 2614. gödör alaprajza.

14. kép: 2635. gödör alaprajza.

15. kép: 2689. gödör válogatott leletei.